

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet

Hamar, 30.01.2013

Deres ref: 12/2935

Vår ref: Sak. nr. 12/11339 - 5

Saksbeh. Øystein Sjølie Tlf. 62 54 46 67 og Marit T. Strande Tlf. 62 54 46 68

Høring - Forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger

Fylkesdirektøren i Hedmark viser til brev av 05.11.2012 og 11.12.2012 fra fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet: Høring - forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Høringsfristen er satt til den 5. februar 2013.

Forskriften hjemles i Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) §§ 2, 11 og 16. Hedmark fylkeskommune, som sammen med Oppland er pilotfylke for universell utforming, er glad for at forslag til forskrift nå foreligger, da den har vært ventet en god stund. I henhold til DTL § 11, 2. ledd skal nye IKT-løsninger rettet mot allmennheten være universelt utformet fra og med 1. juli 2011, og det var opprinnelig planlagt at forskriften skulle foreligge innen den tid. Lovbestemmelsen sier imidlertid videre at plikten likevel ikke inntreffer før tidligst tolv måneder etter at retningslinjer foreligger, og dette vil etter vår forståelse innebære at plikten inntreffer 12 måneder etter forskriften trer i kraft. Det blir i perioden rett etter ikrafttredelse et viktig arbeid å sikre at forskriften gjøres viden kjent, da det vil være et mangfold av virksomheter innenfor forskriftens virkeområde som må sette i verk tiltak uten nødvendigvis å ha god kunnskap om universell utforming som prinsipp.

Departementet ber spesielt om tilbakemelding på virkeområde og definisjoner.

Først ønsker vi å påpeke en detalj i formålsparagrafen, § 1. Der står det at forskriftens formål er å stille krav til at IKT-løsninger utformes slik at de er tilgjengelige for **alle**, uavhengig av funksjonsevne. Forskriften vil dermed bli strengere enn loven. I DTL § 11, 2. ledd, står det at «Nye IKT-løsninger [...] skal være universelt utformet [...]». Universell utforming er definert i §

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

9, 2. ledd slik: «Med universell utforming menes utforming [...] slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av **flest mulig**». Nyansen mellom «alle» og «flest mulig» kan utgjøre en viktig juridisk forskjell. Vi mener at forskriften her bør ha samme ordlyd som loven, da det er vanskelig å unngå enkelte unntak. Forskriftens formål om å tilstrebe best mulig tilgjengelighet til IKT-løsninger vil likevel være ivaretatt. I forskriftens § 3 bokstav er universell utforming definert med reservasjonen «i så stor utstrekning som mulig», men dette bør gjenspeiles allerede i formålsparagrafen.

Forskriftens foreslåtte virkeområde er etter vår mening godt formulert. Det er svært positivt at forskriften er foreslått å gjelde IKT-løsninger som **retter seg mot** allmennheten i Norge, slik at nettsted med base i utlandet med innhold rettet spesielt mot Norge også omfattes. Dette vil bidra til å motvirke utflytting av IKT-tjenester for å omgå bestemmelsene, samtidig som det vil bidra til å fremme universell utforming på de fleste nettsteder som benyttes av personer i Norge. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved muligheten til å håndheve forskriftens bestemmelser utenfor Norge.

At forskriften vil gjelde IKT-løsninger som underbygger virksomheters alminnelige funksjon og er en del av virksomhetens hovedløsning, ligger allerede inne i DTL § 9, men det er fornuftig og klargjørende å gjenta dette i forskriften. Det kan imidlertid diskuteres om det er for snevert å begrense forskriften til å gjelde kun nettløsninger og automater. Det står i § 2, 4. ledd at forskriften ikke gjelder der utformingen av IKT-løsninger reguleres av annen lovgivning. Det må derfor forutsettes at annen lovgivning dekker alle andre områder hvor universell utforming av IKT-løsninger (som hovedløsning) rettet mot allmennheten er relevant.

Vi har ingen bemerkninger til § 3 om definisjoner.

§ 4 om hvem forskriften retter seg mot er godt formulert. Det bør imidlertid vurderes om det bør presiseres i denne paragrafen at forskriften også gjelder organisasjoner, lag og foreninger som gir informasjon eller tjenester rettet mot allmennheten. Dette bør uansett presiseres i et rundskriv.

Det har vært utfordrende for oss å ta stilling til om de foreslåtte standardene i § 5 for nettløsninger og automater er dekkende. Det foreslås at det blir gitt frihet til å benytte andre standarder, dersom de er like gode eller bedre enn de opplistede. De opplistede standardene blir dermed å anse som minstekrav, og forskriftens krav vil anses som oppfylt ved bruk av disse. Det kan imidlertid være vanskelig for virksomhetene å ha kunnskap om hvorvidt andre standarder er gode nok i forhold forskriftens standarder. Det bør derfor vurderes om andre standarder som anses som gode nok, bør listes opp i et rundskriv. Dette vil imidlertid neppe kunne være uttømmende, og rundskrivet må oppdateres hyppig. Det vesentlige er at virksomheter med sikkerhet skal kunne vite om deres løsning er god nok etter forskriftens krav. Direktoratet for forvaltning og IKT, eller annen oppnevnt myndighet, bør være godkjenninginstans for bruk av alternative standarder. Når dette er nevnt, bør man tilstrebe mest mulig bruk av samme standard, da dette gir bedre forutsigbarhet for brukerne. I så måte

er det positivt at WCAG 2.0, som har fått status som internasjonal standard, legges som standard for nettløsninger i forskriften.

Det foreslås å gi unntak fra WCAG 2.0 for retningslinjer 1.2.4 og 1.2.5, henholdsvis teksting av direktesendt lydinnhold og synstolking for forhåndsinnspilt videoinnhold. Det vil kreve store ressurser hos mange virksomheter dersom disse ikke unntas, og vi samtykker i forslaget om å unnta disse.

Det er imidlertid uklart hva som gjelder ved lagring av direkteoverførte møter. Hedmark fylkeskommune skal i år sette i gang weboverføring av fylkestingsmøtene, slik mange andre fylkeskommuner og kommuner gjør allerede. Det vil være en direkteoverføring mens møtet pågår, noe som faller inn under punkt 1.2.4 i WCAG 2.0, som foreslås unntatt. Det er meningen at fylkestingsmøtene skal legges i et arkiv og være tilgjengelig på nettstedet i etterkant, sortert på blant annet saksnummer innenfor hvert møte. Lenke til saksdokumentene vil vi kunne legge ved, men hvordan håndterer vi debatten, hvis det skal være et alternativ til videoen (som da må defineres som forhåndsinnspilt)?

Retningslinje 1.2.2 Teksting (forhåndsinnspilt) sier følgende: «Det gis tilgang til teksting for alt forhåndsinnspilt lydinnhold i synkroniserte medier, bortsett fra når mediene fungerer som mediealternativer til tekst og er tydelig merket som det. (Nivå A)» Hvis vi er nødt til å tekste hele møtet, som går over flere dager, vil konsekvensene for oss være at vi ikke vil kunne legge dette ut i et arkiv på nettsidene våre, og dermed vil de ikke være tilgjengelige for noen.

Det bes også om tilbakemelding på retningslinje 1.2.3 Synstolking eller mediealternativ (forhåndsinnspilt): «Det gis tilgang til et alternativ til tidsbaserte medier eller synstolking av forhåndsinnspilt videoinnhold i synkroniserte medier, bortsett fra når mediene fungerer som mediealternativer til tekst og er tydelig merket som det. (Nivå A)» Denne teknologien for å legge på flere lydspor for å oppfylle dette kravet er ukjent for oss, og vil trolig kreve investering av både teknisk utstyr og kompetanse. Per i dag bruker ikke vi video mye, men dette kravet vil trolig ikke inspirere oss til å gjøre det mer, fordi det blir vanskeligere å få til. Denne retningslinjen bør derfor også unntas.

Selv om WCAG 2.0 har eksistert en stund, er det vår erfaring at leverandører av nettløsninger ikke har denne i ryggmargen. Per i dag kan vi ikke ta for gitt at noe er etter WCAG 2.0-standard, selv om det er dette som er bestilt. Vi er heller ikke trygge på at vi får veiledning som hjelper oss å følge standarden når vi videreutvikler. Det er likevel vårt ansvar at standarden følges, og dette synes vi har vært vanskelig å følge opp per i dag. Vi kan få kjøpt ekspertråd fra bedrifter som har spesialisert seg på universell utforming på Internett, men dette er kostbart. Vi savner et kontaktpunkt der man kan få svar på konkrete spørsmål som går på WCAG 2.0-standard. Dette blir ikke mindre aktuelt når nettsteder risikerer pålegg og sanksjoner når forskriften er blitt gjeldende.

HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

Vi har for øvrig ingen bemerkninger til §§ 6-12.

Hedmark fylkeskommunes Råd for Likestilling for Funksjonshemmede har i brev av 09.01.2013 sendt en egen uttalelse direkte til departementet. Deres innspill er derfor ikke tatt med eller kommentert i denne uttalelsen.

Med vennlig hilsen

Anders Paulsen
Fylkessjef
Samferdsel, kulturminner og plan

Øystein Sjølie
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.